

**AQUELLA PORTA
GIRATÒRIA
LLUÍS FOIX**

Lluís Foix

AQUELLA PORTA GIRATÒRIA

Premi Josep Pla 2016

Edicions Destino

El jurat del Premi Josep Pla 2016 el formaven:
Sebastià Alzamora, Rosa Cabré, Glòria Gasch,
Antoni Pladevall i Àlex Susanna.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

© Lluís Foix, 2016

© Columna Edicions, Llibres i Comunicació, S.A.U./Destino
Av. Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona

Primera edició: febrer del 2016

ISBN: 978-84-9710-261-2

Dipòsit legal: B. 28.079-2016

Fotocomposició: Víctor Igual, S. L.

Imprès a: Liberdúplex

ÍNDEX

<i>Pròleg</i>	9
1. La porta giratòria	13
2. La taula rodona	17
3. La biblioteca noble	21
4. Al despatx del director	25
5. Un any a Menorca	29
6. El diari des doctor Seguí	35
7. El segon intent	41
8. Els Nadal i la secció d'Internacional	49
9. Fins a la matinada	57
10. Periodistes de raça	65
11. Ombres de Galinsoga i Aznar	75
12. La intendència rutinària	85
13. Llorenç Gomis i els editorials	93
14. Aquells aristòcrates a l'estranger	101
15. Un esperit lliure	113
16. En Tomàs, l'oriental	119
17. Situacions límit a Beirut	127

18. Savis amb temps lliure	137
19. Don Carlos, el comte	143
20. L'Horacio i la Transició	155
21. Ironia, humor i entrevistes	167
22. Jaime Arias venia de molt lluny	175
23. El planter d'Esports	185
24. Els primers viatges	199
25. L'Amèrica de la Guerra Freda	207
26. El Sud i les velles ferides	217
27. El cosmopolitisme de Londres	227
28. Una llarga temporada a Washington	237
29. De Buenos Aires a Barcelona	247
30. Nou director	255
<i>Índex de noms</i>	267

1. LA PORTA GIRATÒRIA

La porta giratòria del carrer de Pelai, número 28, era un cert símbol del periodisme a Barcelona. No sé des de quan vigilava l'entrada de gent de tota mena que penetrava a la seu del diari *La Vanguardia*. Però sempre la vaig veure igual, més feixuga o més àgil, més neta o més bruta, observant atentament com generacions de periodistes entraven i sortien empenyent les fulles mig desencaixades del cèlebre accés. Donava voltes i més voltes, sempre fràgil, grinyolant, era un testimoni mut de la història de moltes generacions de barcelonins. *La Vanguardia* no ha volgut, ni tampoc hauria pogut, fer caure governs. S'ha limitat a veure'ls passar sense perdre el ritme dels temps i ha cavalcat en qualsevol direcció des d'una discreta i interessada posició, olorant el poder i servint-lo amb moderació.

He vist molts personatges importants traspasar la porta giratòria des de començaments dels anys setanta del segle passat. Ministres de tots els colors, franquistes, de la Transició, socialistes i populars han fet girar

la porta envoltats de forts aparells de seguretat. Consellers de la Generalitat, alcaldes de Barcelona i de tot Catalunya, el president Tarradellas i el president Pujol.

La primera visita oficial del president Jordi Pujol es produí l'any 1983. No era una reunió qualsevol. Pujol i *La Vanguardia* s'han trobat moltes vegades. Sempre s'han mirat amb recel i malfiança. En els temps àlgids del pujolisme es necessitaven mútuament per no fer-se mal. Manuel Ibáñez Escofet em va insinuar que si Pujol no era rebut al carrer pels Godó i pel director, no entraria. I així es va fer. Signà en el llibre d'honor i després d'una breu conversa es va servir una copa de cava.

La porta anava girant. Empresaris, escriptors, artistes, gent que entrava a posar una esquela o un anunci. Lectors que venien a queixar-se d'informacions publicades o a aportar-ne de noves. Subscriptors fidels, vells, que feien les preguntes i les reclamacions més inesperades. Fou cèlebre la visita desesperada d'un subscriptor que havia vingut a desmentir l'esquela que el donava per mort. Era una qüestió de gelosia familiar, alguna persona que el volia matar civilment amb l'acta notarial que suposa una nota que anuncia el dia i l'hora del funeral.

En traspasar la porta giratòria hi havia sempre un formiguer de personal divers i heterogeni. El vestíbul de *La Vanguardia* diversificava el trànsit humà que cada dia es concentrava al carrer de Pelai al voltant del diari més emblemàtic del país.

Uns anaven a l'administració, d'altres, molt pocs, eren dirigits al despatx del propietari, al qual s'accedia

després de passar els filtres de seguretat que componien l'eixam de conserges que voltava per tota la casa. El cert és que el comte de Godó, don Carlos, era una persona afable i de fàcil accés. Entrava amb una cartera de pell a la mà. I, tot d'una, dos ordenances corrien i es disposaven a portar aquella minúscula cartera. El comte s'hi resistia, però acabava cedint i la deixava al més ràpid i reverencial.

Sempre hi havia vianants espavilats que se sabien la dreuera i, mig clandestinament, escurçaven distàncies entre els carrers de Pelai i dels Tallers. El llibreter Sebastià Fàbregues n'era un. Això passava quan la seguretat estava sota el control d'aquells llegendaris ordenances, una colla d'homes grans que portaven una bata grisa, amb botons i un cinturó de roba. La majoria parlaven castellà i havien estat policies o funcionaris. Tenien sempre les antenes posades i n'havien vist de tots colors.

Santiago Nadal deia que l'actitud dels ordenances marcava l'estatus dels periodistes i de la resta del personal de la casa. Un redactor no mereixia cap atenció i potser rebia una salutació neutra i desmenjada. Els caps de secció ja aconseguien un somriure, i els sots-directors eren saludats en veu alta i en posició dreta.

La situació evolucionà amb el temps. Els vells conserges es jubilaven i no eren reemplaçats. Les bates grises anaven desapareixent. Carles Pons passaria de telefonista a cap de seguretat. Era un home de gran intuïció i afabilitat, seriós i responsable, que controlava amb una discreció subtil tot el que entrava i sortia del diari. Des de persones fins a papers, passant per

caixes i paquets. Sense que ningú li digués res, tenia la informació puntual bàsica. Sabia si la rotativa funcionava o si algú de la casa estava malalt. Era el primer a fer saber a la direcció que hi havia una trucada amb amenaça de bomba. Ho coneixia gairebé tot. I s'ho guardava. Aquest era el seu mèrit. Carles Pons fou una peça imprescindible mentre *La Vanguardia* es feia i es distribuïa des del número 28 del carrer de Pelai.

A la centraleta telefònica es facilitava amb antelació, abans de ser publicat, el número afortunat de la rifa de Nadal, el temps que faria el cap de setmana, els resultats de la borsa i els detalls d'un crim o d'un accident de trànsit. El torn de telefonistes feia un servei que avui semblaria inútil.

La porta giratòria, en certa manera, era el símbol de l'adequació del diari a les modes, als poders i als canvis d'una ciutat i d'un país. S'hi entrava amb la mateixa facilitat que se'n sortia. Res es considerava permanent ni immutable.

2. LA TAULA RODONA

Els forasters que anaven a veure algun periodista no passaven d'una taula rodona antiga, petita, coberta amb vidre gruixut, transparent, sobre la qual reposava un pà·lid llum esgrogueït. No era el lloc més íntim per rebre informacions o confidències, sota l'observació de tothom que entrava i sortia.

Al voltant de la taula hi havia tres cadires senzilles, un pèl desballestades pel pas del temps, on gairebé mai seia ningú. Les converses eren breus, a peu dret, en veu baixa, com si fossin clandestines. Arribar a la taula rodona era un pas imprescindible perquè un desconegut s'aproximés a la redacció. Els periodistes que travessaven la sala no donaven importància als xiuxiueigs al voltant de la taula rodona. Els redactors de la casa entraven decidits, com donant a entendre que tenien dret de pas. Arturo P. Foriscot, un periodista dels temps de la República, escriptor meticulós, preocupat per les palmeres que quedaven a la plaça de la Universitat, em digué poc després d'entrar en nò-

mina que ja no m'havia de preocupar perquè ja tenia una redactoria de per vida. Com han canviat les coses. Entrar en plantilla a *La Vanguardia* era com una pòlissa d'assegurança per sempre.

Sempre he pensat que al voltant d'aquella taula insignificant, fràgil i solitària, s'hi van desvelar secrets de tota mena, fugissers o prou importants. Un cendrer de cristall s'anava omplint de burilles fins que un ordenança les buidava en una paperera. La taula fou l'únic moble que no es mogué de lloc. Era al bell mig d'una estança sòbria i àmplia, clàssica, que tenia el to conservador de les classes burgeses de fa més d'un segle. Aquella sala i la propietat del diari no canviaren mai. Eren la continuïtat. Però aquella taula i el mobiliari centenari s'escamparien per magatzems de mals endreços i acabarien desapareixent en el moment en què la seu del diari abandonà la mítica adreça del carrer de Pelai, amb la nostàlgia comprensible, per traslladar-se a la plaça de Francesc Macià. Quants records sepultats en aquelles estances, que avui s'han transformat en habitacions modernes d'un hotel funcional. He anat més d'un cop a dinar al restaurant de l'hotel amb algun company d'aquells temps. La nostàlgia és personal i íntima.

En el frontispici de fusta que separava el passadís de l'interior hi havia dues figures de guix, fosques i grises. Eren els germans Carlos i Bartolomé Godó, dos empresaris igualadins que l'any 1881 fundaren el diari per posar-lo a les ordres del partit liberal de Sagasta. El servei al partit polític durà poc, uns sis mesos, fins que els germans Godó s'adonaren que el negoci

no consistia a defensar una visió partidària de la política ni a canviar el món, sinó a eixamplar la base dels seus lectors i la seva influència en els innumbrables governs que s'han succeït a Barcelona i a Madrid.

La Vanguardia ha servit tots els partits i règims en totes les èpoques i circumstàncies, i ha depès sempre de la direcció dels vents de la política. Una certa covardia pactista que ha caracteritzat molts catalans els últims segles ha quedat perfectament reflectida en les pàgines d'aquest diari centenari, que ha estat una mica el recer de la burgesia catalana, espantada i tremolosa.

Un mapa gran d'Espanya molt antic penjava a la paret. Era un document cartogràfic primitiu que no tenia color polític, era neutre, i ni tan sols hi figuraven les fronteres provincials. Hi constaven totes les capitals i alguna ciutat rellevant. No gaires. Igualada, origen de la família Godó, hi era. També hi constava Reus, que havia estat la segona ciutat de Catalunya.

El classicisme continuava per un ampli passadís flanquejat per dos grans despatxos de portes altes i sostres altíssims. La fusta noble combinava amb el gris uniformat dels ordenances, que anaven i venien transportant sobres i papers, sempre amb cara seriosa i respectuosa. La majoria tenien pinta de servidors escaldats pel que sabien i pel que callaven.

S'entrava a l'avinguda senyorial dels grans despatxos que havien ocupat els successius directors des de feia més de mig segle. Luis de Galinsoga i Manuel Aznar dirigiren el diari des de la dreta de l'ample i noble corredor. Xavier de Echarri, Horacio Sáenz

Guerrero, Paco Noy, jo mateix, Joan Tapia i José Antich ens instal·larem a l'esquerra.

Avui són les dependències d'un hotel del carrer de Pelai, on s'ha tapiat la porta giratòria antiga i se n'ha instal·lat una de vidre, que també dóna voltes, per la qual entren i surten els turistes, com si formessin part de ramats. La taula rodona, el gran mapa gris i les figures dels germans fundadors Godó s'emmagatzemaren en algun lloc dels tallers del Poblenou, que anys després s'enderrocà i va fer passar a millor vida tants records dels temps del vell diari del carrer de Pelai. Jaume Francàs, el cap de manteniment i de maquinària de la casa, un home que ho arreglava tot, gairebé regalava màquines d'escriure Underwood per dues mil pessetes. Encara en guardo una, com a testimoni d'una època colgada en la història del periodisme. També vaig arreplegar un cendrer platejat, ample, en el qual hi havia gravat *La Vanguardia Española*. Havia estat un dels obsequis de la casa a clients de gran categoria per la publicitat que inserien al diari.